

Akwụkwọ Daniel - Nọmba Otu Nari na Iri na Atọ

Ikpughe Mkpughe Atọ nke Amụma: Ighota Mkpa nke Septemba 11, 2001, n'Ọdinaya Akwụkwọ Nso

Jeff Pippenger
2024-03-03

Mgbe Onyenweanyị duru ndị nke Ya n'ụbọchị ikpeazụ laghachi n'“uzọ ochie” nke Jeremaya na Septemba 11, 2001, O meelarị ka a mata iwu nke itinye amụma n'ọrụ ugboro atọ.

Otú a ka Onye-nwe-anya kwuru, Guonụ n'uzọ dị iche iche, lezienụ anya, jukwaa maka uzọ ochie dị iche iche, ebe ezi uzọ ahụ dị, gagharikwanụ n'ime ya, unu ga-ahukwa izuike maka mkpuru obi unu. Ma ha sirị, Anyị agaghị eje ije n'ime ya. Ozokwa, etinyere m ndị nche n'elu unu, na-asị, Nuruonu olu opi. Ma ha sirị, Anyị agaghị anụ ya. Jeremiah 6:16, 17.

Mgbe Onyenwe anyị weghachiri ndị Ya n'uzọ ochie ahụ, ha ga-ahụ izuike (mmiri ozuzo ikpeazụ), e wee nye ndị nche ozi opi n'oge ahụ. Ndị amụma niile na-akọwa nke oma nke ukwu njedebe nke ụbọchị ikpeazụ ndị ahụ, ya mere ozi opi nke ụbọchị ikpeazụ ga-abụ opi ikpeazụ, nke bụ opi nke asaa, nke bụ ahụhụ nke atọ.

Mgbe ndị Ya nke ụbọchị ikpeazụ malitere ịga ije n'ime uzọ ochie ahụ, a ghotara na njirimara nke ahuhu mbụ ahụ kowara kpomkwem otu onye ndu akuko ihe mere eme nke ihe nnochianya ya bụ (Mohammed), nakwa na ahuhu nke abuo mere otu ihe ahụ (Osman). A choputara na nke o bula n'ime opi anọ mbụ ahụ nwekwara ndị ndu puru iche nke ihe nnochianya iji mata opi ahụ, ma emesịa a ghotara na Osama bin Laden bụ onye ndu ihe nnochianya nke ahuhu nke atọ.

E jikotara Mohammed na Arabia, Osman kwa bụ ihe nnochianya nke Alaeze Ukwu Ottoman di na Turkey, Osama bin Laden kwa nochiri anya iyi oha egwu Alakuba nke zuru uwa onu, n'agbanyeghi na ya, di ka Mohammed, bu onye Arabia.

A ghotakwara na ahuhu mbu ahụ meruru ndi agha Rom ahụ, nakwa na ahuhu nke abuo ahụ gburu ndi agha Rom ahụ. Mgbe ahụ, a ghotara Septemba 11, 2001 dika oge Islam nke ahuhu nke atọ meruru ndi agha Rom ahụ (United States), ma na n'Iwu Uka Sonda, o ga-egbu ndi agha Rom ahụ, dika United States na-eru ogwugwu ya di ka alaeze nke isii n'amuma Baibul, ma nyefee ochichi onwe ya nke mba ya n'aka njiko atọ ahụ nke dragon ahụ, anụ ohia ahụ, na onye amuma ugha ahụ.

A ghotara na United States bụ anụ ohia nke uwa nwere mpi abuo nke ike. Otu njirimara amuma bu isi nke anụ ohia nke uwa bu na o na-agbanwe site n'ibu nwa aturu gho dragon. N'amuma, mpi na-anochi anya ike, ma ike nke anụ ohia nke uwa bu Republicanism na Protestantism, nke a nochiri anya ha di ka mpi abuo nke anụ ohia nke uwa. Ma ugbu a, n'ubochi ikpeazu ndi a, ike abuo nke anụ ohia nke uwa agbanweela gho ike agha na ike akunuba. N'ubochi Septemba 11, 2001, Islam nke ahuhu nke atọ wakporo uwa, ihe nnochianya nke anụ ohia nke uwa, Pentagon, ihe nnochianya nke idi ike agha ya, na Twin Towers di na New York City, ihe nnochianya nke ike akunuba ya.

Mgbe a matakwara na akukọ mmalite nke ahuhu mbụ, na akukọ njedebere nke ahuhu nke abụọ, ha abụọ gosiputara ihe atụ nke akara-nkpochi nke puku mmadụ iri na anọ na puku iri anọ na anọ ahụ, a matara na mgbe ahuhu nke atọ bjarutere, mgbe e wedara nnukwu ụlọ ndị dị na New York, a kọwara ya na usoro akara-nkpochi nke puku mmadụ iri na anọ na puku iri anọ na anọ ahụ amalitela.

“Ugbu a, ọ bụ okwu a ka m kwuputara na a ga-eji ebili mmiri ukwu kpochapụ New York? Nke a abughị ihe m kwuru mgbe ọ bụla. Ihe m kwuru bụ na, ka m na-ele nnukwu ụlọ ndị ahụ a na-ewu n’ebe ahụ, ụlọ n’elu ụlọ, m siri, ‘Lee ụdị onodu dị egwu ga-eme mgbe Onyenwe anyị ga-ebili ịma jijiji ụwa nke ukwu!’ Mgbe ahụ ka a ga-emezu okwu nke Mkpughe 18:1–3. Isi nke iri na asatọ nke Mkpughe dum bụ idọ aka ná ntị banyere ihe na-abia n’elu ụwa. Ma enweghị m ihè pụrụ iche banyere ihe na-abia n’elu New York, ma e wezuga na amaara m na otu ụbọchị a ga-adokpuda nnukwu ụlọ ndị ahụ dị n’ebe ahụ site n’itughari na itugharighari ike Chineke. Site n’ihè e nyere m, amaara m na mbibi dị n’ime ụwa. Otu okwu sitere n’onu Onyenwe anyị, otu mmetụ aka nke ike ya dị ukwu, ụlọ ndị a buru ibu ga-ada. Onodu ga-eme nke idị egwu ha kari ihe anyị pụrụ iche n’echiche.” Review and Herald, July 5, 1906.

“Mbibi ahụ nke dị n’ụwa,” bụ agwa nke Islam, n’ihi na e gosiri agwa ya dika Apollyon na Abaddon n’isi nke itoolu, amaokwu nke iri na otu nke Mkpughe.

Ha nwerekwa eze na-achi ha, onye bụ mmụọ ozi nke olulu omimi enweghị nsọtụ, onye aha ya n’asụsụ Hibru bụ Abaddon, ma n’asụsụ Gris aha ya bụ Apollyon. Mkpughe 9:11 (ITEGHITE NA OTU).

Ihe aha, ma ọ bụ agwa, nke eze ahụ na-achi Alakuba, ma n’asụsụ Hibru ma n’asụsụ Grik, dika aha abụọ ahụ si anochi anya ya, bụ “onwu” na “mbibi,” nke bjarutere na Septemba 11, 2001, mgbe a tudara nnukwu ụlọ ndị dị na New York n’ala. N’oge ahụ ka Mkpughe isi nke iri na asatọ, amaokwu nke otu ruo atọ malitere imezu.

A ghotara na okwu mbụ e kwuru banyere nwoke ohiya nke Islam n’akwukwo Jenesis jiri okwu Hibru nke putara “inyinya ibu Arab ohiya,” nke a sughariri n’amaokwu ahụ dika “nwoke ohiya.” Akara nnochianya nke Islam bụ ezinulo inyinya, ma n’akwukwo Mkpughe isi nke itoolu, e gosikwara ya dika inyinya agha. N’elu eserese nsọ nke Habakok, nke e mere ka ndi nke Chineke mara na “a gaghị agbanwe ha,” e jikwara inyinya agha nochitekwa Islam.

Mmụọ-ozi nke Onyenwe anyị wee si ya, Le, i di ime, i ga-amukwa nwa nwoke, i ga-akpokwa aha ya Ishmael; n’ihi na Onyenwe anyị anwo mkpagbu gi. O ga-abukwa nwoke ohiya; aka ya ga-adigide megide mmadu nile, aka mmadu nile ga-adigidekwa megide ya; o ga-ebikwa n’ihu umunne ya niile. Jenesis 16:11, 12.

Nkwuputa mbụ banyere omumu Ishmael jikotara ya na “mgbochi,” nke ghorọ ihe nnochianya bụ isi e jikotara na Islam.

Ugbu a, Serai nwunye Abram amutaghikwara ya umu; o nwekwara otu odibo nwanyi, onye Ijipt, onye aha ya bụ Hega. Serai wee si Abram, Lee ugbu a, Onyenweanyi egbochila m imu nwa: biko, gakwuuru odibo m nwanyi; eleghi anya, m ga-esi n’aka ya nweta umu. Abram wee

gee ntị n'okwu Serai. Jenesis 16:1, 2.

N'ime otu nkwuputa mbụ ahụ banyere Islam, dika a na-anochi anya ya site n'amumu Ishmael, a na-ekwusi nnoo ike n'okwukwe nrubeisi. Echiche nke nrubeisi bu isi ntala nke okpukpe Islam. Okwu ahụ bu "Islam" sitere n'okwu Arabik abuo, "salaam," nke putara "udo", na "aslama," nke putara "ido onwe n'okpuru" ma o bu "inyefe onwe". Islam na-akuzi na ndi kwere ekwe kwesiri ido uche na ochicho ha n'okpuru uche na ochicho Allah (Chineke) n'akuku ndu niile. Ozugbo Sarah ghotara na o meela mkpebi ojobo site n'igba Abraham ume ka o were Hagar muo Ishmael, o nwetara ikike n'aka Abraham imegide Hagar ihe ike, nke mere ka Hagar gbapu n'ulo Abraham. N'ebe ahụ ka o natara ozi sitere n'aka mmuo ozi ahụ.

Ma Abram siri Serai, Lee, odibo nwanyi gi no n'aka gi; mee ya dika o di gi mma. Ma mgbe Serai mesoro ya ihe ike, o gbapuru n'ihu ya. Ma mmuo-ozi nke Onyenwe anyi huru ya n'akuku isi mmiri n'ozara, n'akuku isi mmiri nke di n'uzo e si aga Shua. O wee si, Hega, odibo nwanyi Serai, ebee ka i si bia? o bukwaa ebee ka i na-aga? O wee si, Anọ m na-agbapu n'ihu nne m ukwu, Serai. Ma mmuo-ozi nke Onyenwe anyi siri ya, Laghachi n'ebe nne gi ukwu no, dobekwa onwe gi n'okpuru aka ya. Ma mmuo-ozi nke Onyenwe anyi siri ya, Aga m amuba mkpuru gi nke ukwu, nke na a gaghị enwe ike igu ha n'ihu idi ukwu ha. Ma mmuo-ozi nke Onyenwe anyi siri ya, Lee, i di ime, i ga-amukwa nwa nwoke, i ga-akpokwa aha ya Ishmel; n'ihu na Onyenwe anyi anwo mkpagbu gi. O ga-abukwa mmadu ohia; aka ya ga-emegide mmadu niile, aka mmadu niile ga-emegidekwa ya; o ga-ebikwa n'ihu umunne ya niile. Jenesis 16:6-12.

Nchikota nke Islam, "ido onwe n'okpuru" nke na-anochi anya agwa nke okpukpe Islam, na oru Islam buchara ihe e deputara n'oge mbu a kporo Ishmael aha, ma na-anochi anya DNA amuma nke Islam nke oghom ato nke Mkpughe na-anochi anya ya. Ozugbo Onyenwe anyi duru ndi Ya n'uzo ochie nke Jeremiah, ha matakwarana na "ifufe anọ" ndi mmuo ozi anọ nke Mkpughe isi nke asaa na-ejide ka ha ghara ife, bu kpomkwem ifufe anọ nke Islam.

"Ndi mmuo ozi na-ejide ifufe anọ ahụ, nke a nochiri anya ya di ka inyinya iwe ji, nke na-achọ itopu onwe ya ma gbaa oso gafee n'elu uwa dum, na-eburu mbibi na onwu n'uzo o na-agafe." Manuscript Releases, volume 20, 217.

"Inyinya iwe" nke Alakuba, nke bukwaa "ifufe anọ" ahụ a "jigidere" mgbe a na-aruzu ikara nke otu nari puku iri anọ na anọ, na-eburu "onwu na mbibi" (Abaddon na Apollyon) n'uzo ha. Di nnoo ka mgbochi e tinyere n'elu Hega tinyeere agwa amuma ahụ n'ime akara nke Alakuba, ifufe anọ ahụ na inyinya iwe ahụ ka ejigidere abuo ahụ; ma mgbe eziokwu ahụ guzosiri ike, a ghotara na mmalite nke nsogbu mbu ahụ na-akowaputa mgbochi e tinyere n'elu Alakuba dika e si anochi anya ya n'iwu akuko ihe mere eme nke Abubakar.

E nyere ha iwu ka ha ghara imeru ahija nke uwa ahụ, ma o bu ihe obula na-acha akwukwo ndu akwukwo ndu, ma o bu osisi obula; kama naani ndi ikom ahụ ndi na-enweghi akara nke Chineke n'egedege ihu ha. Mkpughe 9:4.

Ahiri n'elu ahiri, mmalite nke ahuhu nke abuo, nke n'itinye n'oru ugboro ato nke ahuhu ato ahụ e debere n'elu mmalite nke ahuhu mbu, na-akowaputa tohapu nke ndi mmuo ozi anọ ahụ, ndi no

n'amaokwu ahụ na-anọchi anya ntọhapụ nke jihad ukwu nke abụọ nke Islam.

Na-asị mmụọ-ozị nke isii ahụ nke nwere opi, Tọpụ ndị mmụọ-ozị anọ ahụ e kekọrọ n'osimiri ukwu ahụ, Yufretis. Mkpughe 9:14.

Ya mere, a ghotara na ná mmalite nke ahụhụ nke atọ, a ga-ahapụ Islam ma n'otu oge ahụ e jide ya aka, nke ahụ bụkwa n'onwe ya àmà Nwanneanyi White.

“N’oge ahụ, mgbe ọrụ nzọpụta na-eru ngwụcha, nsogbu ga na-abia n’elu ụwa, mba dị iche iche ga-ewekwa iwe, ma a ga-ajide ha ka ha ghara igbochi ọrụ nke mmụọ ozi nke atọ. N’oge ahụ ka ‘mmiri ozuzo ikpeazu,’ ma ọ bụ ume ọhụrụ nke si n’ihu Onyenwe anyị, ga-abia, iji nye ike n’oké olu nke mmụọ ozi nke atọ, ma kwadebe ndị nsọ ka ha guzoro n’oge a ga-awusa ihe otiti asaa ikpeazu ahụ.” Early Writings, 85.

Mgbe a nyochachara ndekọ akụkọ ihe mere eme nke Islam, a chọpụtara na agha na mmeri nke Islam Arabik nke ahụhụ mbụ ahụ, ka Islam si aghọta ya, bụ “jihad ukwu mbụ,” nakwa na agha nke Alaeze Ukwu Ottoman nke malitere mgbe a tọhapụrụ ndị mmụọ ozi anọ ahụ, ka Islam si aghọta ya, bụ “jihad ukwu nke abụọ.” N’ikwado itinye ya n’ọrụ ugboro atọ ahụ, Islam kwenyere na jihad ukwu nke atọ na nke ikpeazu malitere na Septemba 11, 2001. Dị ka William Miller dere n’otu oge, “Akụkọ ihe mere eme na amụma, kwekọrọ.”

Ngwa “ahiri n’elu ahiri” nke nnọhapụ na njide nke na-eme n’otu oge, dika e sere ya n’itinye ahiri amụma mmalite nke ahụhụ mbụ na nke abụọ n’elu ibe ha, ka Mmụọ nke Amụma kwadoro nke oma; ozugbo kwa Islam kurụ ihe na Septemba 11, 2001, Onyeisi ala George W. Bush tinyere njide zuru ụwa ọnụ n’elu Islam site n’imalite agha ya megide iyi ọha egwu. A kwadoro nnọhapụ na njide nke “inyinye iwe” nke Islam nke na-eme n’otu oge site na Baijbul, Mmụọ nke Amụma, na kwa akụkọ ihe mere eme.

Ndị na “eso Nwa-aturu ahụ” laghachi n’uzọ ochie nke ndị Millerite na-ahụ “izu-ike” ahụ, nke bụ mmiri ozuzo nke ikpeazu, nke Nwanneanyi White kowara na ọ na-amalite mgbe mba dị iche iche were iwe, ma a na-ejidekwa ha ka ha ghara ime ihe, dika e mere n’ubochi Septemba 11, 2001.

“N’oge ahụ, ka ọrụ nzọpụta na-eru ngwụcha, nsogbu ga-abia n’elu ụwa, mba dị iche iche ga-ewekwa iwe, ma a ga-ajide ha ka ha ghara igbochi ọrụ nke mmụọ ozi nke atọ. N’oge ahụ ka ‘mmiri ozuzo ikpeazu,’ ma ọ bụ ume ọhụrụ sitere n’ihu Onyenwe anyị, ga-abia, iji nye ike n’okwu ukwu nke mmụọ ozi nke atọ, ma kwadebe ndị nsọ ka ha guzosie ike n’oge a ga-awusa orja ikpeazu asaa ahụ.” Early Writings, 85.

Ndị ahụ “na-eso Nwa Aturu ahụ” laghachi n’uzọ ochie nke ndị Millerite na-achọta “izuike” ahụ, nke bụ mmiri ozuzo ikpeazu, nke Nwanyị White kowara na ọ malitere mgbe mmụọ ozi dị ike nke Mkpughe iri na asatọ rịdatara na Septemba 11, 2001.

“Mmiri ozuzo nke ikpeazu ga-adakwasị ndị nke Chineke. Nnukwu mmụọ ozi ga-esi n’elugwe rịdata, a ga-ejikwa ebube ya mee ka ụwa niile nwee ihè.” Review and Herald, Eprel 21, 1891.

Mgbe mmụọ-ozị ahụ dị ike rutere n’ala mgbe a kwaturu ụlọ ndị ahụ dị na New York, ikàrà nke puku mmadụ otu narị na puku iri anọ na anọ malitere, ma mmiri ozuzo ikpeazu ahụ malitekwarara

ifesa. Ndi e duziri azu n'uzo ochie nke Jeremaja, ma chota "ezumike" ahụ, nke bu mmiri ozuzo ikpeazu ahụ, wee mata na "ezumike na ime ka o di oheru" nke Aizaya bukwa mmiri ozuzo ikpeazu ahụ; ma o bukwa njirimara nke ule ahụ nke n'ubochi Septemba 11, 2001 zutere ndi nke Chineke, karisja "ndi na-akpari mmadu" ndi "na-achi Jerusalem". Ha biara ighota na ule ahụ nwere akuku abuo, n'ihu na o nochiri anya ozi nke Alakuba nke ahuhu nke ato, ma dikwa mkpa nke ukwu, o nochiri anya usoro omumu nke Akwukwo Nso nke guzobere ozi nke mmiri ozuzo ikpeazu ahụ.

Nye ndi o gwara, Nke a bu izu-ike nke unu ga-eme ka ndi ike gwuru zuru ike; nke a bukwa ume oheru: ma ha achoghi inu. Ma okwu nke Onyenwe anyi ghoro nye ha iwu n'elu iwu, iwu n'elu iwu; ahiri n'elu ahiri, ahiri n'elu ahiri; ntakiri ebe a, ntakiri ebe ahụ; ka ha wee gaa, daa azu, gbajie, burukwa ndi e jidere n'onya, e wee nwude ha. Ya mere nuru okwu nke Onyenwe anyi, unu ndi mmadu na-akwa emo, ndi na-achi ndi a no na Jerusalem. Aizaya 28:12-14.

Ije ije n'uzo ochie mere ka ndi Chineke nke ubochi ikpeazu wee hu na ilu umu agboghoro iri ahụ, nke "na-egosi ahumahu nke ndi Adventist," ga-emeghari ozo "ruo n'akwukwo ozi nke o bula," n'oge akara nke otu nari puku na iri ano na ano ahụ. Ihe akaebe nke akuko ihe mere eme ebe ilu ahụ mezuru na mbu kwara na Habakuk isi nke abuo jikoro ya kpomkwem na ilu ahụ ma burukwa akuku ya. Ya mere, "arumuka" nke Habakuk abuo nochiri anya ule nke izuike na ume oheru nke ndi nleji juru inu. Ka ndi na-amu Akwukwo Nso n'ikwesi ntukwasị obi gara n'ihu nyocha uzo ochie ahụ, ha ghotara na o bughị naani na ilu umu agboghoro iri ahụ na Habakuk abuo bu otu amuma ahụ, kama na Ezikiel isi nke iri na abuo bukwa otu ahụ.

"Otutu n'ime amuma Ezikiel bukware isi iyi nke ike na nkasi obi nye ndi kwere ekwe: 'Okwu nke Onyenwe anyi wee ruo m, si, Nwa nke mmadu, gini ka ilu ahụ unu nwere n'ala Izrel putara, nke na-asị, Ubochi ndi ahụ na-agbatị, oheru o bula adikwaghị irè? Ya mere gwa ha, Otu a ka Onyenwe Chineke kwuru.... Ubochi ndi ahụ adila nso, na mmezu nke oheru o bula.... Aga m ekwu, okwu ahụ m ga-ekwu ga-emezu; a gaghị agbatị ya ozo.' 'Ndi ulo Izrel na-asị, Oheru ahụ o na-ahụ bu maka otutu ubochi ndi ga-abia, o na-ebu amuma banyere oge ndi ka di anya. Ya mere gwa ha, Otu a ka Onyenwe Chineke kwuru; a gaghị agbatikwa okwu obula n'ime okwu M ozo, kama okwu ahụ M kwuru ga-emezu.' Ezikiel 12:21-25, 27, 28." The Great Controversy, 393.

Oge a na-eme akara nke puku iri ano na ano, dika mmeghari Advent nke 1840 ruo 1844 nochiri anya ya, nochiri anya oge ahụ n'ubochi ikpeazu, mgbe "nsonaazu nke oheru o bula" "ga-emezu." Akuko amuma nke ahuhu mbu, a turukwasiri ya n'elu akuko amuma nke ahuhu nke abuo, na-akowaputa akuko amuma nke ahuhu nke ato, nke bu akuko amuma nke ime akara nke puku iri ano na ano ahụ. O bukwa akuko ihe mere eme nke 1840 ruo 1844. O bukwa akuko ihe mere eme ebe arumoru nke onye-ozu ahụ nke na-akwadebe uzo maka Onye-Ozi nke Ogbugba ndu ka aruzuru. O bu akuko ihe mere eme ebe mpi abuo nke anu ohia nke uwa na-agafe mgbanwe site n'aka nke isii ruo n'aka "nke asato" nke "si na asaa ahụ puta". O bu akuko ihe mere eme ebe e gburu ndi-amuma abuo ahụ n'okporo uzo, n'isi nke iri na otu nke Mkpughe.

Ma nke dikwa nnukwu mkpa, bu eziokwu ahụ na, n'ihu na okwu Chineke adighi ada ada mgbe o bula, tinyere ukpuru ahụ na ndi amuma niile na-ekwu karja banyere ubochi ikpeazu karja oge o bula ozo, na Septemba 11, 2001 "ubochi amuma eruola nso" ebe "okwu ndi ahụ" Chineke kwuru

“ga-emezu,” ma “a gaghikwa eme ka ya dikwuo ogologo oge.”

Nnupuisi nke afọ 1863 kpebiri ka Adventizim Laodisia jeghari n’ozara ruo mgbe ha niile nwuru. Onyenwe anyi laghachiri n’akuko ihe mere eme ahụ na Septemba 11, 2001 di ka O mere n’ebe Izrel oge ochie no na Kadesh.

Nleta mbu ha gara Kadesh muru nnupu-isi nke ndi nledo iri ahụ, ma wetara oge ha ji na-awaghari n’ozara. N’ogwugwu afọ iri anọ ahụ, ha laghachiri Kadesh, o bukwa n’ebe ahụ ka Moses kuru Nkume ahụ ugboro nke abuo, ma e gbochiri ya ibanye n’Ala Nkwa ahụ, ma ha soro Joshua banye. Septemba 11, 2001, na-akowaputa ogbo ikpeazu ahụ, Chineke agaghikwa eme ka Okwu Ya gbatikwuo oge.

Anyi ga-eleba eziokwu a anya n’isiokwu na-esonu.

“E dekorọ akuko ndu Izrel n’ozara maka uru Izrel nke Chineke ruo na njedebe nke oge. Omume Chineke n’ebe ndi na-awaghari n’ozara no n’ihe niile gbasara ijeghari ha azu na n’ihu, n’ibu ha n’okpuru agu, akpiri ikpo nku, na ike ogwugwu, na n’ihe ngosi di itunanya nke ike Ya maka inye ha enyemaka, bu ilu nsọ, nke juputara n’ido aka na nti na nkuzi nye ndi Ya n’ogbo niile. Ahumahu di iche iche nke ndi Hibru bu ulo akwukwo nk Wadebe maka ebe obibi ahụ e kwere ha na Kenean. Chineke chorọ ka ndi Ya n’ubochi ikpeazu ndi a jiri obi di umeala n’obi na mmuo di njikere imuta leghachi anya n’ule oku ndi Izrel oge ochie gabigara, ka e wee kuziere ha ihe n’ikwadebe ha maka Kenean nke eluigwe.”

“Oké nkume ahụ nke, mgbe e jiri iwu Chineke tie ya, ziputara mmiri ndu ya, bu ihe nnochianya nke Kraist, onye e tiri ma kurie ka site n’obara ya e wee kwadebe isi iyi maka nzoputa nke mmadu na-ala n’iyi. Di ka a tiela nkume ahụ otu ugboro, otu a ka a ga-esi ‘nye Kraist otu ugboro, ka o buru mmehie nke otutu mmadu.’ Ma mgbe Mozis jiri oso oso tie nkume ahụ na Kadesh, e meruru ezigbo mma nke ihe nnochianya nke Kraist ahụ. A gagh achu Ajà Onye Nzoputa anyi ugboro nke abuo. Di ka e mere nnukwu aja ahụ naani otu ugboro, ihe naani ya di mkpa nye ndi na-achọ ngozi nke amara ya bu irio n’aha Jizos,—iwusa ochicho nke obi n’ekpere ncheghari. Ekpere di otu a ga-eweta n’ihu Onye-nwe nke usuu ndi agha onya nile nke Jizos, mgbe ahukwa obara na-enye ndu ga-asoputa ozo n’uzo ohuru, nke e ji isoputa mmiri ndu ahụ na-asoputa nye Izrel akpiri na-akpo nku mee ihe nnochianya.”

“Naani site n’okwukwe di ndu n’ebe Chineke no, na irube isi n’uzo di umeala n’obi nye iwu Ya, ka mmadu puru inwe olileanya izute nnabata nke eluigwe. N’ihe banyere oru ebube ukwu ahụ di na Kadesh, Mozis, onye ike gwuru n’ihi ntamu na nnupuisi na-adigide adigide nke ndi mmadu, tufuru ilekwasi anya ya n’Onye Enyemaka ya nke puru ime ihe niile; o geghi nti n’iwu ahụ, ‘Kwunu n’oke nkume ahụ, o ga-emekwa ka mmiri ya puta;’ ma n’enweghi ike nke Chukwu, a hapuru ya ka o mebie ndeko ya site n’igosiputa iwe na adighi ike nke mmadu. Nwoke ahụ nke kwesikwara, ma nwee ike iguzo di ocha, sie ike, na enweghi icho odimma onwe ya ruo n’ogwugwu oru ya, meriri n’ikpeazu. E meworo Chineke ihere n’ihu ogbako Izrel, mgbe a gaara asopuru ya, ma mee ka aha Ya buru nke e nyere otuto.”

“Ikpe-ikpe e kwuputara ozugbo imegide Moses bu nke na-egbu mgbu nke ukwu ma na-eweda mmadu ala,—na ya na Izrel nnupu-isi ga-anwu tupu ha agafe Jordan. Ma o ga-ekwe omume ka

mmadu kwuo na Onyenwe anyi mesoro ohu Ya ihe n'uzo siri ike n'ihu otu mmehie ahụ?
Chineke asopurula Moses dika O dighi onye ozo di ndu n'oge ahụ ka O soropuru. O meela ka
ikpe ya guzosie ike ugboro ugboro. O nwuo ekpere ya, ma kwuokwa okwu na ya ihu na ihu,
dika mmadu na-agwa enyi ya okwu. Di nnoo ka ihè na ihe omuma Moses natara si too, ka mpu
ya si bawanye.” Signs of the Times, October 7, 1880.